

УДК: 347.736/.739(4-672EU)
Biblid 1451-3188, 16 (2017)
Год XVI, бр. 59, стр. 123–135
Изворни научни рад

КООРДИНАЦИЈА У СТЕЧАЈНИМ ПОСТУПЦИМА ПРОТИВ ЧЛАНОВА ГРУПЕ ТРГОВАЧКИХ ДРУШТАВА ПРЕМА УРЕДБИ 848/2015 ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

проф. др Владимир ЧОЛОВИЋ
Синиша АЛЕКСИЋ¹

Abstract: Regulation (EU) No. 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings is the first international documents regulating the insolvency of members of a group of companies. The members of a group of companies are independent commercial companies, which are interconnected by the capital or by the contract. One of the important issues in regulating bankruptcy against the members of the group of companies concerns the independence of the members of the group as legal entities, bearing in mind that there is a mutual dependence between these companies. Regulation (EU) No. 2015/848 regulates the cooperation of the bankruptcy trustees and courts, if the bankruptcy proceeding pending against two or more members of a group of companies. Also, this act regulates the procedure of coordination between the members of a group, anticipating submission of a plan of coordination, as well as the appointment and powers of coordinator. The coordinator shall be a person eligible under the law of a Member State to act as bankruptcy trustee. Coordination procedure is initiated and conducted in accordance with applicable law for the bankruptcy proceeding in which was appointed bankruptcy trustee who filed the request for the initiation of the bankruptcy proceeding, i.e. by the rule of *lex fori concursus*. Previously, the court must determine that coordination is necessary at all, i.e. that the initiation of the coordination proceeding will facilitate the conduct of proceedings against members of the group of companies. Otherwise, Regulation 848/2015 emphasizes the need for cooperation and communication between members of the group companies, in the event of their problems with insolvency. This highlights the interdependence of these companies, no matter that they are independent legal entities. The author pays attention to the Legislative Guide on Insolvency Law adopted in the framework of UNCITRAL (United Nations

¹ Институт за упоредно право Београд, Универзитет „Аперион“, Бања Лука, Е-маил: vcolovic@icl.org.rs; sinisa.l.aleksic@apeiron-edu.eu

Commission on International Trade Law), which contains recommendations for regulation in this area. Also, the author pays attention to the Act on Bankruptcy of the Republic of Serbia, which does not regulate bankruptcy of the members of the group of companies, but only the coordination between the main and secondary insolvency proceedings.

Key words: Regulation (EU) No. 2015/848, bankruptcy, group of companies, dependent companies, coordination, coordinator, lex fori concursus.

1) СВРХА

Уредба (ЕУ) бр. 848/2015 Европског парламента и Савета од 20. маја 2015. године о поступку у случају инсолвентности (даље: Уредба 848/2015)² примењује се на јавне колективне поступке инсолвентности, укључујући и привремене поступке који имају основ у прописима који регулишу инсолвентност и у којима је, у сврху спасавања имовине, регулисања дуга, реорганизације и ликвидације, дужнику потпуно или делимично одузета имовина и где је именован (стечајни) управник, затим где се над имовином и пословима дужника спроводи надзор од стране суда, као и где је у питању привремени застој са појединим извршним поступком који је одобрио суд, или се до њега дошло како би се омогућили преговори између дужника и његових поверилаца, али под условом да се у поступку, у коме је одобрен застој, предвиђају мере за заштиту поверилаца. Ако у овим поступцима постоји само вероватност инсолвентности, Уредба 848/2015 предвиђа да ће се онда настојати да се избегне инсолвентност дужника или прекид његове делатности. Уредба 848/2015 неће се примењивати на поступке у вези са инсолвентношћу који се односе на осигуравајућа друштва, кредитне организације, инвестициона друштва и друга друштва која су обухваћена Директивом 2001/24/ЕЕЦ³ као и на субјекте за заједничка улагања.⁴ Уредба 848/2015 примењује се уместо Уредбе 1346/2000 о инсолвентним поступцима.⁵ Уредба 848/2015 обухвата више области везаних за инсолвентност од Уредбе 1346/2000 и ову материју регулише на шири начин. У чланку ћемо користити два термина која се односе на повезаност више привредних друштава. Први је

² "Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings", *Official Journal of the European Communities*, L 141, 05/06/2015, pp. 19-72.

³ "Directive 2001/24/EC of the European Parliament and of the Council of 04 April 2001 on the reorganisation and winding up of credit institutions", *Official Journal of the European Communities*, L 125, 05/05/2001, pp. 15-23.

⁴ Члан 1 Уредбе 848/2015

⁵ "Council regulation (EC) No. 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings", *Official Journal of the European Communities* L 160, 30/06/2000 pp. 1-18.

група трговачких друштава или група друштава, имајући у виду термин који се користи у Уредби 848/2015, а други је повезана друштва који је ближи нашој правној терминологији. Но, да би могли да одредимо међусобни однос тих друштава, важно је да дефинишемо шта су то повезана друштва. Ради се о друштвима који су чланови једне групе друштава (без обзира на облик) и која представљају самостална привредна друштва која су међусобно повезана капиталом или предузетничким, односно, неким другим уговором. У оквиру повезаних друштава разликујемо матично и зависно друштво. Матично друштво има велика овлашћења у односу на зависна друштва и има утицај на њихово пословање. Сва повезана друштва су правно самостална. Ипак, утицај матичног друштва на зависна угрожава ово начело. Иначе, многа законодавства регулишу одговорност матичног друштва за обавезе зависних друштава,⁶ што би требало имати у виду и код регулисања стечаја против повезаних друштава. Једно од битних питања је и економска самосталност чланова групе друштава, односно, да ли они губе економску самосталност иако задржавају правну самосталност. Мишљења смо да губе економску самосталност, имајући у виду улогу и утицај матичног друштва.⁷ Исто тако, морамо имати у виду и контролу у оквиру групе друштава. Наиме, матично друштво има право на избор или опозив већине чланова одбора директора, односно управног или надзорног одбора, на основу права гласа и на основу оснивачког акта или уговора матичног и зависног друштва.⁸ Управо због наведеног, поставља се питање статуса стечајног поступка покренутог против једног или више чланова групе друштава. Основно питање је да ли ће покренути стечајни поступак против једног члана групе имати утицај на остале чланове која су повезана са стечајним дужником. С једне стране имамо правну самосталност, али с друге, поставља се питање економске зависности и начина повезаности тих друштава. Због тога је веома битно дефинисати оно што је учинила Уредба 848/2015, а то се односи на сарадњу чланова групе друштава у случају инсолвентности и покретања стечајног поступка, као и на координацију коју ће водити једно лице на основу дефинисаног плана чему ћемо, пре свега, посветити пажњу.

2) МЕРЕ ЕУ

Комисија ЕУ је 12. децембра 2012. усвојила извештај о примени Уредбе 1346/2000 у коме је закључено да се Уредба успешно примењује, али да би

⁶ Dionis Jurić, „Transparentnost statusnih i finansijskih odnosa povezanih društava“, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, vol. 27, br. 2, Rijeka 2006, str. 939.

⁷ Дијана Марковић-Бајаловић, *Право привредних друштава*, Источно Сарајево 2011, стр. 403.

⁸ Татјана Петровић Јевремовић, *Повезана друштва – односи унутар групе и заштита интереса појединих лица*, сл. 3-4, Интернет: <http://www.ius.bg.ac.rs/prof/Materijali/jevtat/Povezana%20društva%202014%20doktorske%20studije.ppt>. (приступ:31.01.2017.)

било пожељно да се побољшају поједине одредбе како би дошло до ефикаснијег спровођења инсолвентних поступака са елементом иностраности (прекограничних поступака). Имајући у виду да је више пута дошло до промене Уредбе 1346/2000, закључено је да је потребно њено преиначење.⁹ Посебно је закључено да новом Уредбом треба регулисати стечајне поступке против чланова групе друштава, односно, против повезаних друштава.¹⁰ У вези с тим, потребно је регулисати и сарадњу између учесника који су укључени у наведене поступке против повезаних друштава, односно, требало би да постоји обавеза за међусобну сарадњу између стечајних управника. Но, та сарадња не би смела да се противи интересима поверилаца у сваком од стечајних поступака.¹¹ Уредба 848/2015 је први акт који регулише стечај повезаних друштава. Уредба 848/2015 дефинише и шта представљају повезана друштва. Повезана друштва се дефинишу као чланови групе трговачких друштава за коју се каже да се састоји од матичног друштва и свих друштава кћери.¹² Уредба 848/2015, осим наведеног, не каже више ништа о односу тих чланова или начину њихове повезаности.¹³ Иначе, стечај повезаних друштава можемо посматрати на два начина. Пре свега, са становишта домаћег права када не постоји елемент иностраности, односно када су сва повезана друштва са седиштем у домаћој, истој држави, као и са становишта самог елемента иностраности, када се седишта, места пословања или центри главних интереса чланица групе повезаних друштава налазе у различитим земљама. Стечај повезаних друштава није, до сада, шире регулисан ни у националним законодавствима, ни у међународним изворима. Код регулисања стечаја повезаних друштава веома је битно поћи од начина на који су та друштва повезана, као и од утицаја који та друштва врше једно на друго, као што смо рекли. Но, да би се правилно регулисао стечај повезаних друштава важно је поћи од неких основних критеријума који се тичу утицаја покренутог стечаја против једног члана групе друштава на остала друштва у тој групи, као и могућности да се одређеним интервенцијама избегне тај утицај.

3) САДРЖАЈ

Уредба 848/2015 регулише стечај против чланова групе друштава у две групе одредаба. Прва група односи се на сарадњу стечајних управника и

⁹ Преамбула 1 Уредбе 848/2015

¹⁰ Преамбула 51 Уредбе 848/2015

¹¹ Преамбула 52 Уредбе 848/2015

¹² Члан 2 т.13 Уредбе 848/2015

¹³ Insolvency proceedings: the new EU Regulation 2015/848, Интернет: http://www.legance.it/00651/DOCS/F-ENG_Newsletter_Legance.pdf, (приступ: 30/01/2017).

судова,¹⁴ а друга на координацију између чланова ове групе, тј. између повезаних друштава. Кад говоримо о сарадњи стечајних управника и судова у случају вођења наведених поступака против чланова групе морамо, пре свега, рећи да се овде не ради о сарадњи између стечајних управника и судова главног и секундарног стечајног поступка. Ипак, ради се о присуству елемента иностраности.

Сарадња и комуникација стечајних управника међусобно и стечајних управника и судова

Уредба 848/2015 дефинише сарадњу и комуникацију између овлашћених лица у сваком од стечајних поступака који се покрену против чланова групе. Стечајни управник, у поступку који је покренут против једног од чланова групе, дужан је да сарађује са стечајним управником који је именован у поступку који се води против другог члана исте групе, ако то олакшава спровођење тих поступака, као и ако то не повлачи сукоб интереса. Да би се остварила наведена сарадња може се закључити споразум о сарадњи. Практично, ово нам и говори да се ради о самосталним стечајним поступцима, а не о главном и секундарном стечајном поступку.¹⁵ Стечајни управници у наведеним поступцима дужни су да један другом проследи било какво обавештење од важности за друге поступке против чланова групе, затим могу да размотре да ли постоји могућност за координацију управљања и надзора послова чланова групе, а који су у вези са инсолвентношћу тих чланова. По одредбама Уредбе 848/2015, стечајни управници могу да одреде реструктурирање чланова групе и да дефинишу предлог плана реструктурирања. Уредбом 848/2015 дефинише се и сарадња судова који воде наведене поступке против чланова групе. Комуникација између судова може бити и директна, преко овлашћених независних лица, која су именована од стране тих судова. Осим тога, одређује се и сарадња судова и стечајних управника. То се односи на комуникацију са судом, пред којим се одлучује о предлогу за покретање стечајног поступка против члана исте групе повезаних друштава, као и ако је поступак већ у току. Стечајни управник може од суда пред којим се води наведени поступак да затражи било какво обавештење о поступку који се води против другог члана групе, или у вези са поступком где је он именован. Дефинишу се и овлашћења стечајног управника. Наиме, стечајни управник има право да се изјасни у сваком од поступака који се воде против чланова групе повезаних друштава.

¹⁴ Чланови 56 до 60 Уредбе 848/2015

¹⁵ Hamish Anderson, Rebecca Oliver (July 2015), *The recast EC regulation on insolvency* (Regulation 2015/848 of 20 May 2015), Интернет: <http://www.nortonrosefulbright.com/knowledge/publications/130414/the-recast-ec-regulation-on-insolvency-regulation-2015848-of-20-may-2015>, (приступ: 29/01/2017).

Оно што је интересантно, стечајни управник може да тражи застој у предузимању сваке мере која се односи на располагање имовином. То се односи и на случај подношења плана реструктурирања за све, или само неке од чланова групе повезаних друштава, а потребно је да постоје изгледи да ће тај план бити остварен, односно, да би се обезбедило правилно извршење плана и да би тај план користио повериоцима.

Примена одредаба на све облике повезаности друштава

Уредба 848/2015 не прави разлику између појединих облика трговачких друштава, тако да се одредбе које она дефинише могу примењивати на све облике повезаности трговачких друштава, односно, шире – привредних субјеката. Уредба 848/2015 у први план ставља потребу за сарадњом и комуникацијом између чланова групе друштава, у случају да један члан или више њих има проблема са инсолвентношћу. Тиме се истиче међузависност друштава, без обзира што су они самостална правна лица. Међутим, постоје одређене недоумице које везујемо за дефинисање појединих института од стране националних законодавстава држава чланица, затим за могућност одбијања сарадње и комуникације од стране чланова групе друштава, без последица, као и за пропуштање од стране Уредбе 848/2015 да ближе одреди садржину плана координације, итд. Уредба 848/2015 је на више места дала предност националним законодавствима, односно, препустила националним законодавствима држава чланица да реше многа питања. Пре свега, то се тиче и самог дефинисања облика повезаности, затим плана координације између тих друштава, критеријума за именовање лица које ће бити координатор, итд.

Подношење захтева за покретање поступка координације¹⁶

Регулисање координације стечајних поступака који се воде против повезаних друштава је од изузетне важности и Уредба 848/2015 посвећује посебну пажњу томе. Поступак координације покреће се на захтев стечајног управника пред било којим судом који има надлежност за покретање стечајног поступка против чланова групе друштава. Захтев за покретање поступка координације покреће се у складу са меродавним правом за стечајни поступак у коме је именован стечајни управник који подноси тај захтев. Значи да се поступак координације покреће по правилу *lex fori concursus*. Осим захтева, стечајни управник мора да поднесе и следеће: 1) име и презиме лица које ће бити именовано за координатора ових поступака (уз име морају бити наведени и сви подаци везани за то лице); 2) писану сагласност лица које се

¹⁶ Чланови 61 до 70 Уредбе 848/2015

предлаже за координатора; 3) нацрт предложене координације; 4) листу свих именованих стечајних уравника, као и списак судова или других надлежних органа који учествују у стечајним поступцима; и 5) нацрт процене трошкова координације и процену удела појединих чланова у тим трошковима. Уколико би се захтев за покретање поступка координације поднео у више држава чланица, надлежан би био суд оне државе коме би тај захтев био прво поднесен. Не можемо бити сигурни да је ово решење правилно, с обзиром да је за вођење поступка координације битно, пре свега, испуњење услова који се тичу и саме координације и лица које ће бити именовано за координатора.

Спровођење поступка координације

Суд који покреће поступак координације, обавештава све стечајне управнике који су именовани у овим стечајним поступцима против чланова групе друштва, ако је покренуто више поступака. Но пре тога, суд мора да утврди да је координација уопште потребна, односно, да ће покретање поступка координације олакшати вођење поступка против чланова групе друштва, као и да ниједан поверилац неће бити оштећен у поступку координације. Исто тако, суд мора да утврди да лице које је предложено за координатора испуњава све услове за именовање. Сви именовани стечајни управници морају да се изјасне о наведеном. Свако од стечајних управника може да уложи приговор на покретање поступка координације у односу на члана групе против кога је покренут стечајни поступак у коме је именован односни стечајни управник који улаже приговор. Исто тако, стечајни управници могу уложити и приговор против лица које је предложено за координатора. Приговор се улаже у року од 30 дана од дана пријема обавештења о подношењу захтева за покретање поступка координације. Ако је стечајни управник поднео приговор на поступак координације поступак у коме је тај стечајни управник именован не укључује се у координацију, што значи да радње суда који спроводи поступак координације, као ни радње координатора, немају дејство на поступак чији је стечајни управник поднео приговор. С друге стране, ако је стечајни управник поднео приговор у односу на лице које је предложено за координатора, али не и у односу на укључење у поступак координације, суд коме је упућен тај приговор затражиће од тог стечајног управника да поднесе нов захтев у смислу предлога за именовање координатора. Након истека рока за приговор, суд покреће поступак координације када ће именовати координатора, утврдити нацрт координације и одлучити о трошковима тог поступка. Може се десити да је у поједним државама предвиђено да стечајни управник, који је именован у стечајном поступку против члана групе друштва, мора да тражи посебно одобрење за учешће у поступку координације. Осим тога, заснивање искључиве надлежности суда за покретање поступка координације зависи од тога да ли

се најмање две трећине именованих стечајних управника изјаснило за наведено. Уредба 848/2015 предвиђа и случајеве да се неко до чланова групе друштва, против којег је покренут стечајни поступак, накнадно укључи у поступак координације. Наиме, ради се о случају да је поднесен приговор о укључењу у тај поступак и када је стечајни поступак против члана групе покренут, након што је покренут поступак координације. Именовани координатор може да прихвати тај захтев ако се утврди да су испуњени услови који се тичу слања обавештења о поднесеном захтеву за покретање тог поступка, као и ако се с тим сагласе сви стечајни управници у складу са националним правима држава, у којима се воде стечајни поступци а у којима су именовани. О томе координатор обавештава и суд и стечајне управнике. Сваки стечајни управник, без обзира да ли је укључен у поступак координације или је његов захтев за укључење одбијен, може да оспори ту одлуку у складу са правом земље у којој је покренут поступак координације.

Садржина плана координације

Предложени план координације и препоруке координатора могу разматрати стечајни управници. Они нису дужни да поступају по наведеном плану ни наведеним препорукама, али тада морају да наведу разлоге за то, што мора бити поднесено суду и другим надлежним органима у стечајним поступцима. Исто тако, мора се о томе обавестити и координатор.

Координатор

Уредба 848/2015 поклања посебну пажњу улози координатора.¹⁷ Интересантно је да Уредба 848/2015 дефинише одредбу која каже да ће се за координатора именовати лице које је прихватљиво по законодавствима држава чланица и препушта тим законодавствима да одреде критеријуме за избор координатора. Уредба 848/2015 не прописује ниједан ближи услов за наведено, већ само одређује да за координатора не сме да буде бирано лице који је стечајни управник у једном од стечајних поступака против члана групе, односно не сме бити у сукобу интереса у односу на чланове групе, повериоце, као и друге стечајне управнике. Практично, ради се о општим критеријумима које можемо поредити са критеријумима за именовање стечајног управника. Основни задатак координатора је да садржи нацрт плана, односно, препорука за координирано вођење стечајних поступака против чланова групе друштва. Тај план координације стечајних поступака треба да садржи пакет мера које би се примењивале у случају када треба решити питање инсолвентности

¹⁷ Чланови 71-77 Уредбе 848/2015

чланова групе друштва. Сама инсолвентност не значи да су се стекли услови за покретање стечајног поступка. Те мере су следеће: 1) мере које захтевају укључење свих чланова групе друштва, а које подразумевају постизање привредне успешности и финансијске стабилности, како целе групе повезаних друштва, тако и сваког појединог члана групе; 2) затим, мере које се тичу спорова у вези са трансакцијама чланова групе друштва, као и у вези са тужбама за побијање правних радњи дужника везаних за чланове групе друштва; и 3) на крају, мере које треба да доведу до постизања споразума између стечајних управника ради координације стечајних поступака против чланова групе друштва.

Права координатора

Право на подношење плана координације дефинише се као основно право координатора, али и као његова обавеза, с обзиром да се планом дефинише статус и стечајних поступака и чланова групе друштва. Но, у вези са спровођењем координације, координатор може да учествује и да се изјасни у сваком од стечајних поступака који се воде против чланова групе, а посебно се дефинише његово право на учешће на скупштинама поверилаца. Овде се поставља питање његове улоге која би требало бити дефинисана законима држава чланица, а која се тиче његовог статуса и у односу на стечајног управника, и у односу на суд или други орган који покреће и води стечајни поступак. У вези с тим треба дефинисати могућност утицаја координатора на одлуке које се доносе на скупштинама поверилаца и у самом стечајном поступку, уопште. Исто тако, координатор може да буде посредник у споровима који могу настати између стечајних управника. Да би координатор могао да врши своју улогу, односно да би могао да се спроводи поступак координације, потребно је да се план координације представи надлежним органима у складу са законодавством државе чланице. Осим тога, координатор може да тражи обавештења од стечајних управника везана за инсолвентност чланова групе, ако су та обавештења корисна за израду стратегије и мера за координацију стечајних поступака. Уредба 848/2015 није јасна у ком тренутку координатор може да тражи наведено. Посматрајући наведену одредбу морамо закључити да он то чини како би могао да дефинише план координације, значи у тренутку када тај план не постоји. Што се тиче инсолвентности већ смо рекли да она не мора увек да доведе до покретања стечајног поступка, што значи да ће се координатор информисати о стечајним разлозима. Међутим, овде морамо имати у виду да су битне и чињенице које су довеле до постојања стечајних разлога. Због тога је Уредба 848/2015 дефинисала могућност успостављања застоја поступка. Застој поступка може да тражи координатор, како би дефинисао и спровео план координације. Тај застој мора да користи повериоцима. Исто тако, координатор може да затражи и укидање застоја.

Захтев за одређивање и укидање застоја се подноси суду који је покренуо стечајни поступак на који се застој односи. Поступак координације и радње координатора немају дејства на чланове групе друштава који нису прихватили учешће у том поступку. Координатор има право на накнаду која мора да буде разумна. Он је дужан да поднесе листу трошкова стечајним управницима и суду који је покренуо поступак координације. Уколико нико од стечајних управника не поднесе приговор у року од 30 дана од дана подношења листе трошкова, суд који је покренуо поступак координације донеће одлуку о одобрењу тих трошкова по поднетој листи. Ако неко од стечајних управника приговори листи трошкова, тада ће наведени суд донети одлуку о трошковима, као и о уделу који треба да плати сваки члан групе. Стечајни управници могу да оспоре ову одлуку у складу са поступком који је утврђен у складу са правом државе чланице у којој је покренут поступак координације.

Опозив координатора

Координатор може да буде опозван по службеној дужности од стране суда или по захтеву стечајног управника. Разлози за опозив су следећи: ако координатор предузима радње које умањују права поверилаца, и ако координатор поступа у супротности са одредбама Уредбе 848/2015. Први разлог за опозив координатора везује се и за одлуку суда, јер суд одлучује о потреби координације и утицају плана координације на евентуално оштећење поверилаца. Сматрамо да координатор не би могао да буде у потпуности одговоран када поступа по плану а, ипак, долази до оштећења поверилаца.

Примена *lex fori concursus* у поступку координације

На крају треба дефинисати основно правило које се примењује, уопште, у међународном стечају. Ради се о правилу *lex fori concursus*, као правилу које одређује право стечајног поступка. Чињеница је да је и код стечаја повезаних друштава присутан *lex fori concursus*, као правило које не дефинише само право које се примењује у стечајном поступку, већ и као правило које дефинише међународни стечај и принцип универзалности. Сама повезаност друштава у било који облик повезаности говори у прилог томе, иако се ради о самосталним правним лицима. С друге стране, чињеница неопходности координације говори да је примена *lex fori concursus* потребна и у оваквим ситуацијама. Наравно, постоје ограничења која се тичу прихватања плана координатора, што се објашњава самосталношћу тих правних лица, али то никако не умањује значај *lex fori concursus*.

4) ДАТУМ СТУПАЊА НА СНАГУ

Уредба 848/2015 примењиваће се само на поступке у случају инсолвентности који ће бити покренути после 26. јуна 2017. Радње стечајног дужника покренуте пре тог датума уредиће се по праву које се на њих примењивало у време када су биле предузете. Доношењем Уредбе 848/2015 стављена је ван снаге Уредба 1346/2000 (чл. 91), али независно од тога Уредба 1346/2000 ће наставити да се примењује на поступке који су покренути пре 26. јуна 2017.¹⁸ Такође, Уредба 848/2015 одређује да су државе чланице дужне да у оквиру Европске судске мреже у грађанским и трговачким стварима, а по одлуци Савета 470/2001/ЕЗ, доставе опис својих националних законодавстава и поступака који се односе на инсолвентност.¹⁹

5) ИЗВОРИ

“Directive 2001/24/EC of the European Parliament and of the Council of 04 April 2001 on the reorganisation and winding up of credit institutions“, *Official Journal of the European Communities*, L 125.

„Закон о стечају Републике Србије“, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011 – др. закон, 71/2012 – одлука УС и 83/2014.

Anderson Hamish, Oliver Rebecca (July 2015), *The recast EC regulation on insolvency* (Regulation 2015/848 of 20 may 2015, Интернет: <http://www.nortonrosefulbright.com/knowledge/publications/130414/the-recast-ec-regulation-on-insolvency-regulation-2015848-of-20-may-2015>

Insolvency proceedings: the new EU Regulation 2015/848, Интернет: http://www.legance.it/00651/DOCS/F-ENG_Newsletter_Legance.pdf,

Jurić, Dionis, „Transparentnost statusnih i finansijskih odnosa povezanih društava“, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, vol. 27, br. 2, Rijeka 2006.

UNCITRAL Legislative Guide on Insolvency Law, Part three: Treatment of enterprise groups in insolvency, United Nations, New York, July 2012.

Марковић-Бајаловић, Дијана, *Право привредних друштава*, Источно Сарајево 2011.

Петровић Јевремовић, Татјана, *Повезана друштва – односи унутар групе и заштита интереса појединих лица*, сл. 3-4, Интернет: <http://www.ius.bg.ac.rs/prof/Materijali/jevtat/Povezana%20društva%202014%20doktorske%20studije.ppt>.

Уредба (ЕУ) бр. 848/2015 Европског парламента и Савета од 20. маја 2015. године о поступку у случају инсолвентности – Regulation (EU) 2015/848 of

¹⁸ Члан 91 Уредбе 848/2015.

¹⁹ Члан 86 ст. 1 Уредбе 848/2015.

the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings (*Official Journal of the European Communities*, L 141, 05/06/2015).
Уредба Савета бр. 1346/2000 од 29. маја 2000. о поступцима инсолвентности – Council regulation (EC) No. 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings (*Official Journal of the European Communities* L 160 .

6) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Закон о стечају Републике Србије (даље: ЗС) не регулише стечај повезаних друштава имајући у виду друштва као чланова групе друштава.²⁰ Ипак, ЗС дефинише повезана лица и, између осталог, у повезана лица убраја и правна лица која стечајни дужник контролише у смислу закона којим се уређују привредна друштва.²¹ Поменућемо још неке одредбе ЗС која се односе на повезана лица. Наиме, на почетку рочишта стечајни управник је дужан да стечајном судији и повериоцима преда преглед свих потраживања поверилаца који су лица повезана са стечајним дужником.²² Затим повериоци који представљају лица повезана са стечајним дужником не могу бити чланови одбора поверилаца, осим лица која се баве давањем кредита у оквиру своје редовне делатности.²³ Иначе, с обзиром да говоримо о стечају повезаних друштава са елементом иностраности, одредбе ЗС о међународном стечају преузете су из Модел закона о прекограничној инсолвентности који је донесен од стране Комисије УН за међународно трговачко право. Ипак, ЗС регулише координацију стечајних поступака који се воде против истог дужника. Поменућемо неке од одредаба ЗС које се односе на наведено. Суд мора да тражи сарадњу и координацију, ако се према истом дужнику истовремено воде поступак у домаћој и поступак у страниј земљи. Дефинишу се две ситуације. Прва, када је у време подношења захтева за признање страног стечајног поступка већ поднет предлог за покретање стечајног поступка, и тада свака помоћ, која се пружа у складу са одредбама ЗС, мора бити у складу са правилима претходног стечајног поступка и стечајног поступка. С друге стране, ако је предлог за покретање стечајног поступка поднет после признања, или после подношења предлога за признање страног стечајног поступка, тада ће суд по службеној дужности испитати сваку помоћ која је пружена у складу са ЗС и ставиће ван снаге те мере ако су у супротности са правилима претходног стечајног поступка и стечајног поступка. ЗС када је у питању координација стечајних поступака дефинише и поступање код одређивања или промена мера помоћи која се пружа

²⁰ Закон о стечају Републике Србије - Службени гласник РС, бр. 104/2009, 99/2011 – др. закон, 71/2012 – одлука УС и 83/2014.

²¹ Члан 125 т. 4 ЗС.

²² Члан 36 ст. 6 ЗС.

²³ Члан 38 ст. 7 ЗС.

стечајном управнику споредног (посебног, секундарног) страног стечајног поступка. Наиме, суд је дужан да утврди да се та помоћ односи на имовину којом би требало да се управља у споредном страном стечајном поступку.²⁴ С обзиром да је ЗС у области међународног стечаја преузео одредбе Модел-закон о прекограничној инсолвентности, представимо нека решења везана за стечај повезаних друштава која су наведена у Законодавном водичу за стечајно право који је донет, такође, од стране Комисије УН за међународно трговачко право, у оквиру које је усвојен и наведени Модел-закон.²⁵ Према Законодавном водичу, повезана друштва могу бити структурирана на тај начин да се смањи опасност инсолвентности једног или више чланова групе. Наиме, матично друштво би требало да предузме мере да се избегне стечај зависних друштава, односно чланова групе у циљу очувања како свог угледа, тако и угледа чланова групе друштва, додатним финансирањем тих чланова и предузимањем других мера. С друге стране, један од разлога за финансијске тешкоће чланова групе јесте и њихова правна самосталност, односно, њихов статус правног лица и одвојености од матичног друштва. Велика већина законодавстава не предвиђа посебна правила у случају инсолвентности у оваквим ситуацијама, тако да судови сваког од чланова групе третирају као посебан правни субјект. Ако би се десило да се поступци инсолвентности воде против више чланова групе, онда би било добро да се ускладе ти поступци.²⁶ Оно што недостаје код регулисања овог питање јесте дефинисање да ли члана групе треба третирати другачије од било ког другог правног лица. Друго питање јесте до ког степена је група повезаних друштава економски и организационо интегрисана, и како тај степен може да утиче на спречавање инсолвентности, а посебно треба дефинисати до ког је степена један члан групе независан и колики је ниво те независности у односу на групу. У зависности од структуре групе, односно начина на који су чланови повезани, можемо разликовати случајеве када инсолвентност једног члана неће утицати на остале чланове групе и ситуацију када ће инсолвентност једног члана проузроковати финансијске и друге тешкоће осталих чланова групе, што може довести до „домино ефекта“.²⁷ Ове препоруке требало би да буду полазиште за регулисање стечајних поступака против привредних субјеката који су чланови групе друштва, без обзира на форму те групе. У сваком случају, основни проблем који се овде поставља односи се на самосталност правних лица иако су чланови групе, као и могућност да та правна лица, у случају покретања стечајних поступака против више чланова групе, не учествују у поступку координације тих поступака.

²⁴ Члан 200 ЗС.

²⁵ *UNCITRAL Legislative Guide on Insolvency Law*, Part three: “Treatment of enterprise groups in insolvency”, United Nations, New York, July 2012.

²⁶ *Ibid.*, p. 19.

²⁷ *Ibid.*, p. 20.